

TALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 38/2012 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (julkisten hankintojen vastavuoroisuusasetus)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 14 päivänä syyskuuta 2012 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (julkisten hankintojen vastavuoroisuusasetus) (U 54/2012 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että talousvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kaupallinen neuvos Mary-Anne Nojonen, ulkoasiainministeriö
- ylitarkastaja Markus Ukkola, työ- ja elinkeinoministeriö
- asiantuntija Saira Turtiainen ja asiantuntija Jukka Lehtonen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- EU-edustaja Antti Neimala, Suomen Yrittäjät.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— Suomen Kuntaliitto.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Asetuksen toimilla pyrittäisiin varmistamaan vastavuoroisuuden toteutuminen julkisten hankintojen markkinoilla. Tavoitteena on parantaa edellytyksiä, joilla EU:n yritykset voivat kilpaila julkisista hankinnoista kolmansissa maissa. Monet EU:n kauppakumppaneista käyttävät erilaisia rajoittavia hankintakäytäntöjä ja ovat haluttomia avaamaan laajamittaisesti hankintamarkkinoitaan kansainväliselle kilpailulle. Lisäksi useat maat ovat ottaneet talouskriisin vuoksi käyttöön kotimaisuutta suosivia toimia. Komission arvion mukaan noin puolet maail-

man hankintamarkkinoista on suljettu kansainväliseltä kilpailulta.

EU on toistaiseksi pitänyt julkisten hankintojen markkinansa avoimina kansainväliselle kilpailulle eikä ole pääsääntöisesti käyttänyt toimivaltaansa säännellä ulkomaisten yritysten, tavaroiden ja palvelujen pääsyä markkinoille. Komission mukaan asetus vahvistaisi EU:n asemaa kahdenvälisissä neuvotteluissa. Lisäksi se selventäisi ulkomaisten tarjoajien sekä niiden tarjoamien tavaroiden ja palvelujen oikeudellista tilannetta EU:n julkisten hankintojen markkinoilla. Asetuksen kautta kolmansien maiden tavaroiden ja palvelujen pääsyä EU-alueen julki-

siin hankintoihin voitaisiin rajoittaa, mikäli kyseiset maat eivät tarjoa EU:n yrityksille riittävää pääsyä omille julkisten hankintojen markkinoilleen.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto tukee komission tavoitetta avata kolmansien maiden markkinoita kilpailulle ja edistää eurooppalaisten toimijoiden tasavertaista kohtelua kolmansien maiden julkisissa hankinnoissa.

Valtioneuvosto katsoo kuitenkin, että komission esittämä asetus rajoitusmahdollisuuksineen ei ole oikea tapa puuttua kolmansien maiden rajoittaviin käytäntöihin. Valtioneuvostolla on myös epäilyksiä esitettyjen toimien tehokkuudesta tavoitteen saavuttamiseksi ja siten asetuksen lisäarvosta.

Valtioneuvosto pitää asetusehdotuksen vaikutuksia vaikeasti ennakoitavina. Vaarana on, että toimet aiheuttaisivat enemmän haittaa eurooppalaisille toimijoille kuin toisivat hyötyä. Rajoituksen kohteeksi joutuvien kolmansien maiden reaktioita on vaikea arvioida etukäteen. On mahdollista, että ne kohdistaisivat vastatoimia eurooppalaisiin yrityksiin, tavarihin ja palveluihin.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, ettei asetusehdotus ota huomioon kansainvälisiä

hankintaketjuja vaan että sen perusteella käytön otettavat rajoitukset voisivat kohdistua myös eurooppalaisiin yrityksiin.

Toisin kuin vireillä olevassa unionin hankintalainsäädännön uudistuksessa tavoitellaan, valtioneuvosto katsoo, että toteutuessaan asetus monimutkaistaisi unionin hankintalainsäädäntöä ja lisäisi sen tulkinnanvaraisuutta sekä hidastaisi hankintamenettelyjä.

Ehdotetut ilmoitusmenettelyt ja asetetut rajoitukset lisäisivät valtioneuvoston arvion mukaan hankintayksiköiden ja tarjouskilpailuihin osallistuvien toimijoiden hallinnollista työtä ja kustannuksia.

Valtioneuvosto esittää, että ensivaiheessa Suomi suhtautuisi tehtyyn ehdotukseen varauksellisesti edellä mainituin perustein ja vastustaisi jatkotyötä tehdyn ehdotuksen pohjalta.

Siinä tapauksessa, että asetuksen valmistelu kuitenkin etenee neuvoston työryhmässä määränemmistön tuella, valtioneuvosto edellyttää, että ehdotuksen sisältöä muutettaisiin tavoitteena mahdollisimman yksinkertaiset ja selkeät säännökset sekä hallinnollisesti mahdollisimman kevyet toimet. Etenkin keskeisten käsitteiden tulisi olla selkeitä. Lisäksi asetuksessa tulisi pyrkiä sellaisiin ratkaisuihin, jotka eivät haittaa EU-yritysten osallistumista EU:ssa käytäviin tarjouskilpailuihin.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Talousvaliokunta pitää kannatettavana komission tavoitetta parantaa eurooppalaisten yritysten pääsyä kauppakumppanimaiden julkisiin hankintoihin. Asetusehdotuksessa on kuitenkin eräitä ongelmallisia kohtia. Ehdotuksen mukaan rajoitukset EU:n markkinoille tulon eivät kohdistuisi ulkomaalaisiin yrityksiin, vaan tietyissä maissa valmistettuihin tuotteisiin tai palveluihin. Täten rajoitukset voisivat kohdistua myös suomalaisiin yrityksiin, joilla on kansainvälinen hankintaketju tai valmistustoimintaa EU:n ulkopuolella. Erityisen huolestuttavana valiokunta

pitää mahdollisuutta siitä, että unionin hankintalainsäädäntö monimutkaistuisi vielä nykyisestäänkin ja menettelyt hidastuisivat. Hankintalainsäädännön kehittämisessä olisikin ensiarvoisen tärkeää, että jo valmisteluvaiheessa kiinnitetäisiin huomiota eri säädösinstrumenttien keskinäiseen yhteensovitettavuuteen. Todennäköisesti asetuksen tuomat velvoitteet lisäisivät hankintaan osallistuvien tahojen hallinnollista taakkaa. Asiantuntijakuulemisissakin on nostettu esiin asetusehdotuksen epäselvä muotoilu siitä, mikä oikeudellinen asema olisi sillä hankintayksikön tekemällä perustelupäätöksellä, joka sen

pitää tehdä, jos aikoo hyväksyä poikkeuksellisen alhaisen tarjouksen.

Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston huoleen siitä, että hankintalainsäädäntöön oltaisiin tuomassa lisää säännöksiä, joiden yhteensopivuus jo voimassa oleviin normeihin on epäselvä ja artiklojen sanamuodot jättävät olennaisia seikkoja avoimeksi.

Lausunto

Lausuntonaan talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 18 päivänä lokakuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Mauri Pekkarinen /kesk
jäsen. Lars Erik Gästgivers /r
Teuvo Hakkarainen /ps
Harri Jaskari /kok
Johanna Karimäki /vihr
Pia Kauma /kok
Miapetra Kumpula-Natri /sd

Eero Lehti /kok
Paula Lehtomäki /kesk
Päivi Lipponen /sd
Jari Myllykoski /vas
Sirpa Paatero /sd
Arto Pirttilahti /kesk
Kaj Turunen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller.